

ĐIỀU KHOẢN THAM CHIẾU

**Tư vấn rà soát cây dược liệu và tri thức ứng dụng,
xây dựng Cẩm nang y thực xóm Sùng, xã Cao Sơn**

(A1.3.3 & 6.1.3.3, A1.2.2 & 6.1.3.2)

I. Bối cảnh

Aide et Action (AEA – sắp trở thành Action Education) là tổ chức phi chính phủ Quốc tế với trụ sở tại Paris, Pháp. Tổ chức AEA Quốc tế bắt đầu hoạt động từ năm 1981 và có dự án tại 19 quốc gia thuộc châu Âu, châu Phi và Châu Á. Với tầm nhìn “Thay đổi thế giới thông qua giáo dục”, AEA sử dụng cách tiếp cận giáo dục lâu dài cho nhóm thanh niên và trẻ em dễ bị tổn thương. AEA có mặt tại Việt Nam từ năm 2003 và hiện đang triển khai dự án tại bảy tỉnh: Khánh Hòa, Đắk Lắk, Thái Nguyên, Phú Thọ (Hòa Bình cũ), Lai Châu, Lào Cai và An Giang. Các dự án của AEA tập trung vào ba lĩnh vực chính:

- Giáo dục và Chăm sóc trẻ thơ (ECCE);
- Tiếp cận và Chất lượng giáo dục Tiểu học và Trung học (A&Q);
- Giáo dục Sinh kế.

Dự án “Thúc đẩy phát triển nghề nghiệp và kinh doanh cho thanh niên và phụ nữ” được UBND xã Cao Sơn phê duyệt hoạt động chi tiết ngày 4/2/2026 với mục tiêu “Tăng cường phát triển sinh kế cho thanh niên và phụ nữ thông qua tiếp cận các nguồn lực kinh tế và nâng cao năng lực”.

Theo định hướng can thiệp năm 2026, UBND xã Cao Sơn, tỉnh Phú Thọ phối hợp với AEA triển khai hoạt động tham vấn cộng đồng tại xóm Sùng nhằm thúc đẩy phát triển du lịch cộng đồng bền vững. Kết quả khảo sát và tham vấn cộng đồng tháng 3/2026 cho thấy Bản Sùng là nơi sinh sống lâu đời của 75 hộ đồng bào dân tộc Dao Tiền, vẫn lưu giữ được nhiều giá trị văn hóa truyền thống, tri thức bản địa và tập quán sinh hoạt gắn với môi trường tự nhiên. Trong đó, các tri thức liên quan đến cây dược liệu, bài thuốc dân gian, tẩm lá thuốc, sử dụng thảo dược trong chế biến thực phẩm và chăm sóc sức khỏe vẫn đang được một số người cao tuổi, người có uy tín và các hộ gia đình lưu giữ, thực hành trong đời sống hàng ngày. Đây được xem là một trong những giá trị đặc trưng của cộng đồng Dao Tiền, đồng thời là nguồn lực có tiềm năng để phát triển các sản phẩm du lịch trải nghiệm, du lịch sinh thái gắn với chăm sóc sức khỏe và các sản phẩm địa phương trong tương lai.

Tuy nhiên, phần lớn các tri thức này hiện được lưu truyền chủ yếu thông qua hình thức truyền miệng giữa các thế hệ, chưa được ghi chép, hệ thống hóa hoặc tài liệu hóa một cách đầy đủ. Bên cạnh đó, quá trình thay đổi sinh kế, xu hướng di cư lao động và sự mai một dần của một số thực hành truyền thống đang đặt ra nguy cơ thất truyền đối với nhiều tri thức bản địa có giá trị. Kết quả tham vấn cộng đồng cũng cho thấy người dân mong muốn được hỗ trợ xây dựng một bộ tài liệu tổng hợp về cây dược liệu, món ăn truyền thống và tri thức chăm sóc sức khỏe nhằm phục vụ công tác bảo tồn văn hóa, giáo dục cộng đồng, truyền thông địa phương và phát triển các sản phẩm du lịch cộng đồng mang bản sắc riêng của người Dao Tiền.

Cẩm nang món ăn từ cây dược liệu (cẩm nang y thực) được xây dựng trong khuôn khổ hoạt động này nhằm mục đích ghi chép, bảo tồn và giới thiệu tri thức bản địa của cộng đồng; không phải là tài liệu hướng dẫn khám chữa bệnh hoặc thay thế tư vấn y tế chuyên môn. Tài liệu sẽ tổng hợp các tri thức bản địa liên quan đến việc sử dụng cây dược liệu, thực phẩm truyền thống và tập quán chăm sóc sức

khỏe của cộng đồng người Dao trong đời sống hàng ngày phục vụ giáo dục cộng đồng, bảo tồn văn hóa và phát triển du lịch cộng đồng.

II. Mục tiêu chung

- Góp phần bảo tồn, hệ thống hóa và phát huy giá trị tri thức bản địa của cộng đồng người Dao tại xóm Sung thông qua việc xây dựng Cẩm nang y thực, tạo nền tảng cho phát triển du lịch cộng đồng và các mô hình sinh kế bền vững dựa trên tài nguyên bản địa và gắn với văn hóa địa phương.

III. Mục tiêu cụ thể

- Thu thập, ghi chép và hệ thống hóa các tri thức bản địa liên quan đến cây thuốc, bài thuốc dân gian, ẩm thực truyền thống và tập quán chăm sóc sức khỏe của cộng đồng;
- Xây dựng một bộ tài liệu dễ tiếp cận, dễ sử dụng nhằm phục vụ bảo tồn văn hóa và giới thiệu cho du khách;
- Xác định và đề xuất các nội dung có tiềm năng phát triển thành sản phẩm du lịch trải nghiệm, sản phẩm chăm sóc sức khỏe hoặc sản phẩm OCOP;
- Tăng cường sự tham gia của người có uy tín, người nắm giữ tri thức bản địa và các nhóm phụ nữ trong quá trình ghi chép và truyền lại tri thức cho thế hệ trẻ nhằm phát huy nguồn lực bản địa trong phát triển kinh tế địa phương;

IV. Kết quả mong đợi

- 01 bộ Cẩm nang y thực xóm Sung (bản điện tử và bản in) (Bao gồm: Tên/tên tiếng địa phương; Hình ảnh; Mô tả; Câu chuyện văn hóa; Cách sử dụng trong đời sống... Các nội dung trong cẩm nang mang tính chất ghi chép, bảo tồn và giới thiệu tri thức bản địa, không thay thế tư vấn, chẩn đoán hoặc điều trị y tế.)
- Danh mục tối thiểu:
 - Các cây dược liệu bản địa còn lưu giữ (tối thiểu 15-20 loại, dựa trên thực trạng tại địa phương; kèm hình ảnh và/hoặc tiêu bản);
 - 10–15 món ăn, bài thuốc truyền thống (kèm hình ảnh món ăn, quy trình chế biến...)
 - 10-15 tri thức chăm sóc sức khỏe truyền thống;
- 01 báo cáo khuyến nghị định hướng ứng dụng cẩm nang trong phát triển du lịch cộng đồng và sinh kế, sản phẩm OCOP địa phương.

Các nội dung trong cẩm nang mang tính chất ghi chép, bảo tồn và giới thiệu tri thức bản địa; không thay thế tư vấn, chẩn đoán hoặc điều trị y tế.

V. Phạm vi công việc

- Nghiên cứu các tài liệu liên quan đến văn hóa, tri thức bản địa và định hướng phát triển du lịch cộng đồng tại xóm Sung;
- Khảo sát thực tế và làm việc với cộng đồng, người cao tuổi, người nắm giữ tri thức bản địa, phụ nữ, thanh niên làm du lịch cộng đồng, nhóm điều hành du lịch cộng đồng và các hộ gia đình;
- Thu thập, ghi chép, hệ thống hóa các thông tin liên quan đến:
 - Cây dược liệu phổ biến;
 - Món ăn truyền thống từ các cây dược liệu;

- Bài thuốc dân gian;
- Tri thức chăm sóc sức khỏe cộng đồng;
- Chuẩn hóa nội dung theo hướng dễ hiểu, dễ tiếp cận và phù hợp sử dụng trong hoạt động truyền thông, giáo dục cộng đồng và du lịch;
- Xây dựng nội dung và thiết kế Cẩm nang y thực xóm Sùng;
- Tổ chức tham vấn cộng đồng để góp ý và hoàn thiện nội dung cẩm nang;
- Đề xuất định hướng khai thác và ứng dụng trong hoạt động du lịch cộng đồng và phát triển sản phẩm địa phương.

Quyền sở hữu tri thức: Mọi thông tin, hình ảnh, tri thức bản địa và sản phẩm được thu thập trong quá trình thực hiện nhiệm vụ phải được sử dụng trên cơ sở tôn trọng quyền sở hữu tri thức cộng đồng. Tư vấn có trách nhiệm tham vấn và thống nhất với cộng đồng về phạm vi công bố thông tin; không sử dụng hoặc chuyển giao dữ liệu cho bên thứ ba khi chưa có sự đồng ý của AEA và cộng đồng liên quan.

VI. Thời gian, địa điểm tổ chức

- Thời gian: tháng 7–9 năm 2026;
- Địa điểm: xã Cao Sơn, tỉnh Phú Thọ.

VII. Yêu cầu với tư vấn

- Có tối thiểu 5 năm kinh nghiệm trong các lĩnh vực liên quan như: văn hóa dân gian, dược liệu, phát triển cộng đồng, du lịch cộng đồng hoặc phát triển sinh kế;
- Có kinh nghiệm nghiên cứu, ghi chép và tài liệu hóa tri thức bản địa;
- Có kỹ năng làm việc với cộng đồng dân tộc thiểu số;
- Ưu tiên tư vấn hoặc nhóm tư vấn liên ngành có kinh nghiệm tại khu vực miền núi phía Bắc.

VIII. Phối hợp thực hiện

- AEA và Ban Quản lý Dự án đóng vai trò điều phối, kết nối và hỗ trợ kỹ thuật trong suốt quá trình triển khai hoạt động;
- AEA và Ban Quản lý Dự án có trách nhiệm:
 - Theo dõi tiến độ thực hiện;
 - Góp ý và hỗ trợ hoàn thiện nội dung nhằm đảm bảo phù hợp với định hướng bảo tồn văn hóa và phát triển du lịch cộng đồng;
 - Hỗ trợ kết nối với cộng đồng, chính quyền địa phương và các bên liên quan;
 - Phối hợp nghiệm thu sản phẩm đầu ra và hỗ trợ kết nối các nguồn lực phù hợp cho các hoạt động tiếp theo nếu cần thiết.
- Ban Quản lý Dự án xã Cao Sơn là đầu mối phối hợp tại địa phương, hỗ trợ huy động sự tham gia của cộng đồng, người có uy tín, các tổ nhóm và các đối tượng liên quan trong quá trình triển khai hoạt động.
- Tư vấn phối hợp chặt chẽ với AEA và Ban Quản lý Dự án xã Cao Sơn để triển khai gói công việc hiệu quả, đảm bảo phù hợp với mục tiêu, định hướng và nguyên tắc phát triển cộng đồng của chương trình.

- Tư vấn chịu trách nhiệm về chuyên môn, phương pháp tiếp cận, chất lượng kỹ thuật và tiến độ thực hiện các sản phẩm đầu ra theo TOR. Trong quá trình triển khai, tư vấn có trách nhiệm:
 - Kết nối và làm việc với cộng đồng, người cao tuổi, người có uy tín, người nắm giữ tri thức bản địa và các nhóm phụ nữ tại địa phương;
 - Tổ chức các hoạt động khảo sát, tham vấn và thu thập thông tin tại cộng đồng;
 - Đảm bảo sự tham gia phù hợp của các nhóm cộng đồng trong quá trình triển khai hoạt động;
 - Hỗ trợ kết nối với các chuyên gia, mạng lưới hoặc nguồn lực liên quan nhằm nâng cao chất lượng hoạt động;
 - Đảm bảo các kết quả đạt được có khả năng đóng góp vào định hướng phát triển sinh kế và du lịch cộng đồng bền vững tại xóm Sung nói riêng và xã Cao Sơn nói chung.

IX. Quy trình nộp hồ sơ

Tư vấn hoặc nhóm tư vấn quan tâm cần gửi hồ sơ bao gồm các tài liệu sau:

1. Đề xuất kỹ thuật (dựa trên bối cảnh, và khung thời gian đã nêu trong TOR) nêu rõ phương pháp tiếp cận, và kế hoạch thực hiện để đạt mục đích, mục tiêu mô tả cho nhiệm vụ này;
2. Đề xuất tài chính chi tiết ngân sách, bao gồm phí tư vấn, và các chi phí khác;
3. Sơ yếu lý lịch (CV) của tư vấn/nhóm tư vấn, làm nổi bật kinh nghiệm và trình độ phù hợp;
4. Gửi kèm các tài liệu, báo cáo về các công việc tương tự đã thực hiện trước đây (ví dụ: báo cáo đánh giá nhu cầu, tài liệu đào tạo hoặc kết quả hướng dẫn).

Hồ sơ cần được gửi qua email ghi rõ tiêu đề ***[tri thuc ban dia – cam nang y thuc]/[tên tư vấn/ công ty]*** tới hr.vietnam@action-education.org, cc: ha.nguyen@action-education.org và tuan.ban@action-education.org trước 23h00 ngày 8/8/2026.

Lưu ý: *Quá trình tuyển chọn có thể được kết thúc sớm hơn nếu tìm được đơn vị/tư vấn phù hợp. Tổ chức AEA chỉ liên hệ với các cá nhân/ đơn vị tư vấn được lựa chọn.*